

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΛΑ

29. Τα Δώρα των Μάγων

Ο Ευαγγελιστής Ματθαίος είναι ο μόνος που μας παρέχει τη μαρτυρία για τους Μάγους και τα Δώρα των Μάγων: «Καὶ ἔλθόντες (οἱ Μάγοι) εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν» (Ματθ. κεφ.2, στίχ.11). Αυτή είναι η μόνη μαρτυρία, που παρέχεται από τον ευαγγελιστή Ματθαίο, ο οποίος απηύθυνε το ευαγγέλιό του προς στους εξ Ιουδαίων προσήλυτους πιστούς και είχε στόχο να εξαλείψει κάθε αμφιβολία περί του Ιησού ως αναμενόμενου Μεσσία, επιβεβαιώνοντας ότι Αυτός ήταν σταλμένος από τον Θεό να εκπληρώσει τις προφητείες των Γραφών. Τα δώρα των Μάγων δεν ήταν δώρα για μωρό, ήταν δώρα για Βασιλιά, που συμβόλιζαν πίστη, αφοσίωση, υποταγή.

Μεταξύ των ποικίλων θησαυρών και πολυτίμων κειμηλίων που με πολλή ευλάβεια φυλάσσονται στην Ιερά Μονή του Αγίου Παύλου στο Άγιον Όρος, χωρίς αμφιβολία την πρώτη θέση καταλαμβάνουν τα Τίμια Δώρα που προσέφεραν οι Τρεις εξ Ανατολών Μάγοι στον ως Βρέφος ενανθρωπήσαντα Κύριο. Τα Δώρα αυτά ως γνωστόν είναι **Χρυσός**, **Λίβανος** ⁽¹⁾ και **Σμύρνα** ⁽²⁾. Ο χρυσός βρίσκεται υπό τη μορφή είκοσι οκτώ επιμελώς σκαλισμένων επιπέδων πλακιδίων, ποικίλων σχημάτων (παραλληλογράμμων, τραπεζοειδών, πολυγώνων κτλ.) και διαστάσεων περίπου 5 εκ. x 7 εκ. Κάθε πλακίδιο έχει διαφορετικό σχέδιο πολύπλοκης καλλιτεχνικής μικροεπεξεργασίας. Ο Λίβανος και η Σμύρνα διατηρούνται ως μείγμα υπό την μορφή εξήντα δύο περίπου σφαιρικών χαντρών μεγέθους μικρής ελιάς.

Επειδή κυρίως η πνευματική αλλά και η υλική, ιστορική και αρχαιολογική αξία των Τιμίων Δώρων είναι ανυπολόγιστη, φυλάσσονται με ιδιαίτερη επιμέλεια στο θησαυροφυλάκιο της Ιεράς Μονής Αγίου Παύλου. Για λόγους ασφαλείας είναι κατανεμημένα σε διάφορες λειψανοθήκες, μόνο μέρος δε αυτών εκτίθεται σε προσκύνηση των επισκεπτών της Ιεράς Μονής ή μεταφέρεται προς αγιασμόν εκτός Αγίου Όρους στις κατά τόπους Ιερές Μητροπόλεις.

Γράφει ο Ευαγγελιστής Λουκάς για την Παναγία ότι «διετῆρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς» (Λουκ. κεφ.2. στίχ.19-51). Πιστεύεται δε από τους θεολόγους ερμηνευτές ότι ένα μεγάλο μέρος από αυτά τα «ῥήματα», τα λόγια και τα γεγονότα δηλαδή της ζωής του Κυρίου, η Θεοτόκος τα εκμυστηρεύθηκε στον Άγιο Απόστολο Λουκά ο οποίος και τα συμπεριέλαβε στο Ευαγγέλιό του. Δεν χωρεί καμμιά αμφιβολία ότι παράλληλα με τα άγια «ῥήματα» του Κυρίου, η Ὑπεραγία Θεοτόκος «διετῆρει» και ό,τι άλλο σχετικό με την επίγεια ζωή του Κυρίου, και φυσικά, και τα Τίμια Δώρα.

Σύμφωνα με την ιστορικοθρησκευτική μας παράδοση, προ της Κοιμήσεώς της η Παναγία Μητέρα του Κυρίου τα παρέδωσε μαζί με τα Άγια Σπάργανα του Χριστού, την Τιμία Εσθήτα και την Αγία Ζώνη της στην Εκκλησία των Ιεροσολύμων όπου και παρέμειναν μέχρι το έτος 400 μ.Χ. περίπου. Κατά το έτος τούτο ο αυτοκράτωρ Αρκάδιος τα μετέφερε στην Κωνσταντινούπολη προς αγιασμό του λαού και προστασία και προβολή της Βασιλευούσης. Εκεί παρέμειναν μέχρι και της αλώσεως της πόλεως από τους Φράγκους το έτος 1204 μ.Χ. Στη συνέχεια μεταφέρθηκαν για λόγους ασφαλείας μαζί με άλλα ιερά κειμήλια στη Νίκαια της Βιθυνίας, προσωρινή πρωτεύουσα του Βυζαντίου, όπου και παρέμειναν για εξήντα περίπου χρόνια.

Με την υποχώρηση των Σταυροφόρων επί αυτοκράτορος Μιχαήλ Παλαιολόγου επεστράφησαν στην Κωνσταντινούπολη μέχρι της υποδουλώσεώς της στους Τούρκους το 1453 μ.Χ. Μετά την Άλωση η ευλαβέστατη Μάρω, χριστιανή σύζυγος του σουλτάνου Μουράτ Β΄ (1421-1451) και μητριιά του Μωάμεθ Β΄ του Πορθητού, τα μετέφερε αυτοπροσώπως στην Ιερά Μονή Αγίου Παύλου στο Άγιον Όρος. Η Μονή αυτή της ήταν γνωστή καθόσον ο πατέρας της Γεώργιος Βράγκοβιτς, δεσπότης της Σερβίας, έκτισε το καθολικό της εις τιμήν του Αγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου του Τροπαιοφόρου. Κατά την αγιορείτικη παράδοση, καθώς η Μάρω ανήρχετο από τον αρσανά (λιμάνι) στην Μονή, η Κυρία Θεοτόκος την εμπόδισε με υπερφυσικό τρόπο να πλησιάσει στη Μονή και έτσι να παραβιάσει το άβατο του Αγίου Όρους. Αυτή υπάκουσε και παρέδωσε ταπεινά τα Τιμία Δώρα στους ευλαβείς μοναχούς και πατέρες, οι οποίοι και έστησαν στο σημείο εκείνο της θεομητορικής παρουσίας ένα Σταυρό που σώζεται μέχρι σήμερα και λέγεται «Σταυρός της Βασιλίσσης». Το σουλτανικό έγγραφο με τις σχετικές πληροφορίες παραδόσεως των Τιμίων Δώρων φυλάσσεται στο αρχείο της Μονής του Αγίου Παύλου.

Η αυθεντικότητα των Τιμίων Δώρων στηρίζεται κατά ένα μέρος στην προφορική παράδοση και κατά το υπόλοιπο στην ιστορία. Εκείνο όμως που ακράδαντα βεβαιώνει την αυθεντικότητα των Τιμίων Δώρων είναι η άρρητη ευωδιά που ορισμένα απ' αυτά αδιαλείπτως και ορισμένα κατά καιρούς αναδίδουν και η πλούσια ιαματική και θαυματουργική χάρις που μέχρι τις μέρες μας αναβλύζουν.

(1) «**Λίβανος**», κοινώς λιβάνι: αρωματική ελαιώδης ρητίνη του δένδρου βοσσυελίας της καρτερείου, που φύεται στις αμμόδεις εκτάσεις της Αραβίας, της Σομαλίας, των Ινδιών και του Λιβάνου. Χρησιμοποιήθηκε σαν θυμίαμα για κοσμική και λατρευτική χρήση από τα πανάρχαια χρόνια (Αιγύπτιοι, Βαβυλώνιοι, Εβραίοι).

(2) «**Σμύρα**», κοινώς μύρο: αρωματική υδατοδιαλυτή ρητίνη του φυτού μύρρας της κομμοφόρου και άλλων συγγενών, που φύονται στην Αραβία και την Αιθιοπία.

